

KANDIDATNUMMER 3031

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

SSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Internasjonale sommerskole
etablert i Oslo

.teprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvilke to betydninger har ordet *sapmi*?

Sapmi betegner først geografisk område der samene hadde bodd, og den etiske folkegruppen.

2. Hva er Nordkalotten?

Nordkalotten er område der de fleste samene bor, som inkluderer Nord-Norge, Nord-Sverige, Finland og Russland.

3. Hvilke faktorer kan en same basere sin identitet på?

Faktorer kan være genetisk trekk, morsmål, personlig ønsker og kombinasjonen av disse trekket.

4. Hvordan fungerte siida-systemet som grunnlag for å organisere det tradisjonelle samiske samfunnet?

Siida-systemet lot grupper bo sette sammen. De har boplassen nær til naturressurss der de kan jakt på dyr og unngå konflikter med de andre.

5. Hva var årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres?

De bodde ut på kystene, opplands elvene. De spredt seg og greide å organisere seg i noen steder.

6. Nevn to eksempler på hvordan fornorskingspolitikken overfor samene ble praktisert.

Samene fikk ikke lov å snakke ~~sa~~ eget språk. Barn deres gikk på norsk skolen. Bare norsk statsborgere hadde rett til jorderbruk.

7. Hva står det i paragraf 110a i Grunnloven?

I Grunnloven står at samene kan få seg eget språk, kultur og samfunnsliv.

8. Hvilken oppgave har Nordisk sameråd?

Nordisk sameråd lager tiltak for samiske interesser.

9. Hvilken funksjon hadde *noaiden* i det gamle samiske samfunnet?

Noaiden fungerer som åndelig leder som er sosial arbeider og historie forteller.

...em var Lars Levi Læstadius?

Lars Levi Læstadius etanserte bevegelse som
arbeidet mot alkohol ^{blant} samisk befolkning.

II: Tekst med oppgaver

Tiåret som teller

(Aftenposten, 15.9.2013)

Populærkulturen vil ha oss til å dyrke ungdomstiden til vi er langt oppi trettiårene. Det kan være en tabbe.

- Ah, tjueårene.

BI-studenten Junaid Khan (26) smaker fornøyd på ordet.

- Jeg kaller det "det gylne tiår". Man tror man kan få til hva som helst, alle drømmer skal gå i oppfyllelse.

Avgjørende

Tjueårene er den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet. Vi tar mer enn 80 prosent av våre mest betydningsfulle beslutninger før vi fyller 35, ifølge den amerikanske psykologen, professoren og forfatteren Meg Jay.

I sin bok *The defining decade: Why your twenties matter* uttrykker hun bekymring over at dagens unge roter bort tjueårene i den tro at de har all verdens tid til å finne ut hvem de er, hva de vil med livet sitt og hvordan de skal utnytte de viktige tjueårene.

Finne seg selv

Ord som kidults og twixters oppsto i USA på midten av 2000-tallet for å beskrive en ny og raskt voksende gruppe av unge mennesker i tjue- og trettiårene. Mange av dem aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo og hvem de skal leve sammen med. De lurer på om de skal bli fotografer, advokater eller partyarrangører.

- Denne usikkerheten gjør dem bekymret. De blir forsørget av foreldrene, er uten forpliktelser, gjerne universitetsutdannet, men har i beste fall en lavtlønnet jobb, sier Jay.

- I dag handler "ung voksen"-perioden om sosiale forandringer: Flytte hjemmefra, etablere seg i egen bolig, fullføre utdanning, etablere seg på arbeidsmarkedet og utforske kjærlighetslivet. Økt individualisering gir økte valgmuligheter, men også økt ansvar for eget livsløp, sier NOVA-forskeren Christer Hyggen.

- Jeg mener det er viktig at vi ikke bare fordømmer dem som "umodne voksne", men anerkjenner at de er i en fase som er viktig, sier Hyggen.

Også psykolog Meg Jay mener medier og populærkultur må slutte å bruke uttrykk som kidults og twixters fordi det bidrar til banalisering. Hvis man ikke får gjort nok i tjueårene, blir det desto mer som må realiseres i trettiårene.

Store forventninger

- Det er ikke de unges skyld at de i dag har for store forventninger til hva livet skal by på, hevder trendforsker og sosialantropolog Gunn Helen Øye.
- Alle generasjoner har et handlingsmønster som speiler samfunnet de lever i. Denne generasjonen er blitt sånn på grunn av noe.

Hun kaller dem «fordi-generasjonen»: De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet. Det blir dermed tydelige ytterpunkter, med de flinke som lykkes i alt på ene siden, og de som faller helt utenfor på den andre.

For sin egen skyld

Junaid Khan (26) sluttet på studiene på BI i Nydalen for noen år siden, men er tilbake på skolebenken etter å ha tenkt seg grundig om.

- Jeg testet arbeidslivet i noen år, men til slutt innså jeg det selv: Utdanning er viktig. Og når du selv innser det, at du gjør det for din egen og ikke for noen andres skyld, da er du blitt voksen, sier Khan.
- Jeg tror vi sier at du kan kalle meg en ung mann, ikke voksen.

A. Spørsmål til teksten «Tiåret som teller».

1. Hvorfor er forfatteren Meg Jay bekymret for dagens unge?

Hun bekymret at dagens unge reter bort tjueårene i den tro at de har all verdens tid til å finne ut hvem de er.

2. Hva er det som karakteriserer gruppen kidults/twixters?

Denne gruppen aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo, og hvem de skal leve sammen med. De er i tjue- og trettiårene.

3. Hva mener Gunn Helen Øye når hun kaller unge i dag "fordi-generasjonen"?

De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet.

4. Hvorfor bestemte Junaid Khan seg for å gå tilbake til studiene?

Han innser at utdanning er viktig etter testet arbeidslivet i noen ~~to~~ år.

B. Fullfør setningene (så de gir samme mening som i teksten).

1. "Det gylne tiår" betyr at man kan skaffe seg som de ønsker, og deres mål kan bli gjennomført til slutt.
2. Den perioden i livet som oppstår av den viktigste perioden i folkets liv ~~er~~ man ~~er~~ på tjuårene.
3. På midten av 2000-tallet fremmet ord som kidults og twixters som beskriver en ung gruppe i tju- og trettiårene.
4. Økte valgmuligheter kommer fra økt individualisering som fører til forandringer i livet.
5. Hvis man får gjort nok i tjuårene, blir det ^{mindre} ~~less~~ som må realiseres i trettiårene.

C. Alternative uttryksformer

1. A. De blir forsørget av foreldrene sine.
B. Det er foreldrene som ^{tar vare på} gjør ~~gjør~~ alt for barnene sine.
2. A. Noen samfunnsgrupper dyrker dyktighet.
B. I noen samfunnsgrupper kreves høyt.
3. A. Denne usikkerheten gjør dem bekymret.
B. De blir bekymret på grunn av ~~skyldes~~ fra denne usikkerheten.
4. A. «Det er ikke de unges skyld at de har for store forventninger,» hevder Gunn Helen Øye.
B. Gunn Helen Øye hevder at de unge har for store forventninger er ikke på grunn av dem selv.
5. A. Junaid Khan er tilbake på skolebenken.
B. Junaid Khan har blitt en student igjen.

D. Verb.**Sett inn riktig form av verbet.**

- å finne Noen dager etter at Whitney Houston hadde fantes død,
- å spille ble ~~spilte~~ en av sangene hennes spilt på
- å spille flere radiostasjoner. Den sangen man spilte på den tiden, var "The greatest love of all". Innholdet i teksten er enkelt:
- å oppleve Den største kjærligheten du vil kunne oppleve, er kjærligheten til deg selv. Forfatteren Jean M.
- å utgi Twenge utga ~~utgikk~~ i april 2006 boka *Generation Me*,
- å få og filosofien hennes fikk samme navn som boka i løpet av årene som har gått.
- å handle Jean M. Twenge lot boka handte om de som
- å føde ble født på 70-, 80- og 90-tallet. Boka dreide
- å oppleve seg om mennesker som aldri tidligere opplevde
- å fortelle en krig, og boka forteller at de var unike, at alt de
- å gjøre hadde gjort var viktig og riktig. For noen måneder
- å lese siden var det mulig lese å lese en rørende
- å fortelle artikkel i en avis der en ung journalist fortalte historien om sin døde mor. Fra å være morsom og levende
- å forvandle seg forvandlet moren seg
- å forsvinne til å bli en dypt deprimert kvinne, og til slutt forsvant hun inn i elsk-deg-selv-bøkene. Hun er en av mange. Vi
- å realisere seg realiserte oss selv nå for tiden, vi
- å forvente forventer hele tiden å få en jobb som
- å betale blir ~~betales~~ godt betalt, slik at det er

mulig for oss til å kjøpe et stort hus i Ullevål Hageby.
 å by Men hva er lykke, og hva har livet bytt på til
 å bli syvende og sist? Møtet med virkeligheten blir
 å være brutalt for *Generation Me*, for kanskje vi ikke er så
 å mene unike likevel? Hva ville Whitney Houston mene
 å leve om alt dette, hvis hun levet levde.

E. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

- (fordi) Fordi de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli, kan mange av dagens tjuetåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (så) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, så ~~de~~ mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (derfor) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli. Derfor kan mange av dagens tjuetåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (for) Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, for de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (av den grunn) Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene av den grunn at de unge ofte har store forventninger til livet skal bli.

F. Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.

viktig – periode

Til slutt leste vi om noen viktige perioder i verdenshistorien.Tjue- og trettiårene er en av de viktige periodene i livet.Hvilken periode synes du er viktigere enn barndommen?Jeg mener at ungdomstiden er den aller den viktigste perioden i livet.Hva skal du gjøre i denne viktige perioden?**G. Lukeøvelse**

Fyll inn de åpne lukene med ett ord i hver.

Ventelister for kortreist, økologisk mat

Aftenposten, 14. juli 2014

Det er en mange ventelister for å abonnere på kortreist mat i Oslo.

Oslo Kooperativ har 777 medlemmer som kan bestille ferdige grønnsaksposer og flere

enn 1000 Oslo-borgere står på venteliste for å bli medlem.

– Vi merker at dette er noe folk vil ha, sier Mads Pålsrud, styremedlem.

- Går rett inn i «tidsånden»Denne oppstarten i fjor vår er ventelistene bare blitt lengre og lengre.

– Moteriktig, sunt, bærekraftig, etisk riktig - kortreist mat er et positivt ladet tema på mange måter. Det går rett inn i «tidsånden». Jeg tror vi kommer til å se mer og mer av denne typen tilbud av kortreist mat, sier Annechen Bugge, som forsker på nordmenns spisevaner på SIFO. Hun hevder at man ser en økende interesse i samfunnet for alle aktiviteter som er knyttet til mat, og særlig knyttet til det lokale og kortreiste.

- Vil ha mat med historie

Det vi ser, er en økende opptatthet av sunnhet og helse. To flere ønsker et råvarebasert kosthold, og forbrukerne legger desto på å lage mat fra bunnen av. Folk ønsker mat med en historie. Mange vil gjerne kunne produsere maten i større grad selv. Man vil tilbake til noe friskt og naturlig, og vi ser at mange forbrukere foretrekker å kjøpe norsk og kortreist.

- En selvfølge

Hanna Halpren, daglig leder på Restaurantakademien i Stockholm, sier at trenden er global. Hun tror at økologisk og kortreist mat etter hvert vil bli en selvfølge.

– Det vi ser, er at vi mennesker ikke kjenner hva som helt trygge. Vi vil tilbake til den gamle, vakte verden, men på en moderne måte. Neste uke vil Kooperativet ta opp 500 nye medlemmer. Det halveres ventelisten. Mange har ventet i nesten ett år, sier Helene Austevoll, styremedlem i Oslo Kooperativ. Man får et helt annet forhold til å få maten når man vet hvor den kommer fra.

Trenger mer plass

Det finnes flere typer abonnementsordninger for frukt og grønt i Oslo. Kooperativet skiller seg ut ved at de er drevet på dugnad. Her må medlemmene selv bidra, enten ved å pakke poser eller med å drifte organisasjonen. De kaller seg et «arbeidsfellesskap». Nå ønsker de å starte lokale kooperativer først omkring i Oslo, og er allerede på utkikk i nye lokaler på Tøyen. Flere andre byer er interessert i å følge etter.

- Det har virkelig tatt seg opp de siste årene. Det er en direkte link mellom bonden og forbrukeren som jeg tror mange setter pris på, sier Pålrsrud.

III. Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

1. Nora bruker ordene "det vidunderlige". I 2. akt snakker hun om "å gå og vente på det vidunderlige". Hun snakker videre om håpet om at "det vidunderlige skal skje" og om "det vidunderlige som ikke skjer".

Forklar hva Nora mener med disse ordene?

Bruk som overskrift: *"Det vidunderlige" i Et dukkehjem.*

2. "Verdens rikeste land vil ikke se fattigdom", skriver internasjonale medier etter at norske myndigheter har vurdert å forby tigging. Noen mener at Norge nå risikerer sitt rykte og omdømme som et land som hjelper verdens fattige.

Legg fram argumenter *for* og *imot* et tiggeforbud.

Bruk som overskrift: *Tiggeforbud.*

3. Mange mennesker i våre dager jakter på lykken og det gode liv.

Hva er det gode liv for deg?

Hvordan mener du at lykken kan oppnås?

Hvilke feil blir begått i menneskenes søken etter lykke?

Bruk som overskrift: *Den evige jakten på lykken.*

4. Avstanden mellom generasjonene blir stadig mindre. Besteforeldre hopper i fallskjerm, studerer og reiser verden rundt. Det de unge gjorde før, er nå vanlig også blant eldre.

Gjør rede for fordeler og ulemper ved denne moderne livsstilen.

Bruk som overskrift: *Generasjonskløften blir mindre – hvor går vi?*

Do not write
in this space

Tiggeforbud

De norske myndighetene har vurdert å forby tigging. Noen fylker kan begynne forbudet fra denne sommeren, ~~men~~ Oslo er ikke inkludert. "Verdens rikeste land vil ikke se fattigdom," skriver internasjonale media.

Tiggingen har skapt sterk debatt blant politiske parti for forbudet. Noen mener at tigging er ikke en sosial fenomen, men har blitt et sosial problem.

Mange tiggere er ikke virkelige tiggere. De jobber for en gang. Tiggere kreves å levere ~~penger~~ sine tiggingspenger til leder i gangen. De tigger og stjeler noen ganger hvis de samler ikke nok penger. De er ikke bare fattige folk men ~~de~~ ^{de engstelige} kriminell.

Flere og flere tiggere strømmer til Norge, særlig i Oslo. De har ikke stadig boplass, men telter noe steder langt vekk sentral. En gang gikk jeg på tur ^{på sognsvann} med venner mine. Det var ettermiddag og så jeg ~~my~~ røyk i skogen. Vennene ~~fortalte~~ fortalte meg at det var tiggere som bodde der og laget mat der. Selv om de ikke får lov ~~å~~ å bo der, gikk de bort når politi kommer, og kommer tilbake igjen når politi ~~g~~ drar.

Men spørsmål er om tigging kan forsvinne på grunn av forbudet. Jeg tviler på det.

Tiggere har flyttefot og de bor ~~spredt~~ bredt i landet. Det blir vanskelig for å styre disse gruppene. Og

Do not write
in this space

hvem skal ta ansvar for det? Politet har begrensede ressurser til å følge tiggere og forbyr deres tiggning. Derfor høres forbudet ikke praktisk ut.

I tillegg har tiggere rett til å tigge. De ~~er~~ ^{fa} bør ha frivalg. ~~Her~~ Isteden å forby tiggning kan folk bestemme om de vil gjerne gi penger til tiggere eller ikke.

Siden flere og flere har funnet at mange tilggere jobber for gangen, blir det færre og færre folk gir penger. Mange sier de har forandret å seg å gi mat eller drikk hvis de tiggerne trenger noe.

Etter min mening er det vanskelig å hindre tiggning i praksis selv om jeg er enig i at tiggere har gjort noen dårlig i Norge.